

11.3.2021

Saate: Suositus jälkipurkutoimien järjestämiseksi

Henkisesti kuormittavien työtilanteiden jälkipurku pelastustoimessa ja ensihoidossa

Pelastus- ja ensihoitoalan toimintaympäristössä korostuu vahva ja osaava pelastustoiminta. Henkilöstö on usein sopeutunut pärjäämisen kulttuuriin. Voi olla haastavaa myöntää olevansa itse avun tarpeessa.

Turvallisuus on pelastusalalla perusedellytys. Pelastus- ja ensihoitotyö sisältävät henkisesti kuormittavia elementtejä. Haitallisilta vaikutuksilta voi kuitenkin suojautua ja niiden vaikutusta työkykyyn voi lieventää.

Työturvallisuuslaki velvoittaa työnantajan huolehtimaan työntekijän henkisestä ja fyysisestä terveydestä. Laki velvoittaa työnantajan muun muassa tunnistamaan ja arvioimaan haitta- ja vaaratekijät sekä antamaan näistä tietoa työntekijöille. Työnantajan velvollisuus on myös yhdessä työsuojelutoimikunnan tai asiantuntijoiden kanssa suunnitella ja toteuttaa kuormituksen hallintakeinoja työkyvyn tueksi.

Kansainväliset tutkimustulokset osoittavat, että käsittelemättömät traumat ja kumuloitunut stressi voivat vaikuttaa pelastus- ja ensihoitoalan henkilöstön ahdistuneisuus-, masennus-, riippuvuus- ja käyttäytymishäiriöiden kehittymiseen sekä lisätä alkoholin käyttöä. Traumaattiset tapahtumat ja vuorotyö lisäävät unhäiriöiden kehittymistä, mikä voi puolestaan nostaa itsemurhariskiä. Vaikutukset voivat näkyä lisääntyneinä poissaoloina, alan vaihtamisena, ennaikaisina eläköitymisinä tai jopa kuolemina.

Pelastustoimen kansallisen strategian 2025 yksi tavoite on, että henkilöstö voi hyvin. Henkilöstön työhyvinvointia on johdettava hyvinvoivan ja työkykyisen henkilöstön ja sen riittävyyden takaamiseksi myös tulevaisuudessa. Hyvinvoiva henkilöstö edistää myös pelastus- ja ensihoitoalan vetovoimaisuutta.

Organisaation johdolla ja esimiehillä on oltava riittävästi ajantasaista tietoa, asiantuntijuutta ja työkaluja johtaa pelastus- ja ensihoitoalaa kohti tulevaisuuden vaatimuksia. Työhyvinvointiajattelun lisääminen on tärkeä osa työhyvinvoinnin johtamista. Tarvitaan myös kulttuurin ja asenteiden muutosta.

Työhyvinvoinnin ja työkykyisyyden tukemiseen jälkipurkutoimet on koettu soveltuvaksi keinoksi pelastus- ja ensihoitoalalla kuormittavien työtilanteiden jälkeen. Jälkipurkutoimien on koettu helpottavan yksilön prosessia sekä lisäävän yhteisöllisyyttä ja huoltavan työelämätaitoja.

Suositus jälkipurkutoimien järjestämiseksi on työkalu ja keino saada pelastus- ja ensihoitoalan työntekijät tasapuolisesti henkisen työsuojelun huollon piiriin kaikkialla Suomessa. Näin jälkipurkutilaisuuden järjestäminen ei jää yksittäisen esimiehen vastuulle.

Suositus on tarkoitettu käyttöön sellaisenaan tai hyödynnettäväksi pohjana omassa toimintaohjeessa. Toimintaohje on työväline työntekijöiden työperäiseen kuormitukseen varautuessa.

Suositus jälkipurkutoimien järjestämiseksi on tuotettu Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (XAMK) ja Suomen Palopäällystyöliiton yhteistyönä. Työ on osa Suomen Palopäällystyöliiton MentalFireFit-hanketta.

Lisätietoa:

Saku Sutelainen, projektipäällikkö, Suomen Palopäällystyöliitto, saku.sutelainen@sppl.fi
Laura Leinonen, TKI-asiantuntija, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, laura.leinonen@xamk.fi